

Asia: VN/13298/2019

Lausuntopyyntö työryhmän välimietinnöstä yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Mietinnössä direktiivin II osaston täytäntöönpanemiseksi valittu vaihtoehto eli direktiivin aiheuttamien muutosten lisääminen nykyiseen yrityssaneerauslakiin vaikuttaa vaihtoehtoista selkeimmältä ja toteuttamiskelpoiselta.

Mietinnössä esitetty tavoite konkurssien välttämisestä ja saneerausmenettelyn toteuttamisesta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on jatkamiskelpoisten yritysten toiminnan kannalta perusteltua.

Työryhmä on perusteellisesti selvittänyt asiaa ja esitettyjä muutoksia voidaan jäljempänä yksityiskohtien osalta todetuin lisäyksiin pitää perusteltuina.

Esitetty varhainen saneerausmenettely voi lisätä hakemuskäyriä käräjäoikeuksissa. Lisäksi se aiheuttaa uusia työvaiheita käräjäoikeudessa, kun harkitaan rajanvetoa uhkaavan maksukyvyttömyyden ja maksukyvyttömyyden välillä, kieltojen määräämistä ja kieltojen määrääjän pidentämistä sekä saneerausmenettelyn jatkamista perusmuotoisessa saneerausmenettelyssä. Tämä tulee aiheuttamaan lisätyötä käräjäoikeuksissa, mikä tulee huomioida resursseissa.

Saneerausmenettelyn jakaminen kahteen eri menettelytapaan on niin olennainen muutos voimassa olevaan lainsäädäntöön, että se edellyttää myös koulutusta.

Varhainen saneerausmenettely

Mietinnön mukaan yrityssaneerausasioihin tulisi erillinen menettely tilanteissa, jolloin velallista uhkaa maksukyvyttömyys, mutta se ei ole vielä maksukyvytön (varhainen saneerausmenettely). Sinänsä jo nykyisenkin lain mukaan velallisen on mahdollista hakea saneerausmenettelyä uhkaavan maksukyvyttömyyden perusteella.

Esitetystä menettelyssä esteenä varhaiselle saneerausmenettelylle olisi, jos velallinen olisi maksukyvytön. Tämä tulisi lisäämään rajanvetoa uhkaavan maksukyvyttömyyden ja maksukyvyttömyyden välille sekä siten mahdollisesti myös todistelun tarvetta ja asioiden istuntokäsittelyjä.

Mietinnössä esitetään, että osa esteperusteista poistetaan varhaisen saneerausmenettelyn hakemisesta. Tämä helpottaisi saneerausmenettelyn aloittamista ja voisi todennäköisesti lisätä saneeraushakemusten lukumäärää.

Mietinnön mukaan saneerausmenettelyn aloittamisesta tällä hetkellä seuraavat maksu- ja vakuudenasettamiskielto, perintäkielto, täytäntöönpanotoimenpiteiden ja ulosmittausten kiellot sekä turvaamistoimenpiteiden kiellok eivät välttämättä seuraisi varhaisen saneerausmenettelyn aloittamisesta. Lähtökohtaisesti ne määrättäisiin, ellei olisi todennäköistä, että ne eivät ole tarpeen. Kiellot on jätettävä määräämättä, jos velallinen sitä pyytää. Kieltojen määräämiseen liittyvä harkinta varhaisen saneerausmenettelyn alkuvaiheessa tuomioistuimessa uusi ratkaisuvaihe, joka joissakin tilanteissa edellyttää jopa istuntoa. Tällainen tilanne voi olla, jos velkojat ovat sitä mieltä, että kieltoja ei tule määrätä esimerkiksi siitä syystä, että saneerausohjelman laatimiselle tai vahvistamiselle ei ole edellytyksiä. Toinen tilanne voi olla, että velkojan mukaan hakemuksen tarkoituksena olisi velkojien perintätoimien estäminen. Tämä siitä huolimatta, että nämä seikat eivät olisi varhaisessa saneerausmenettelyssä varsinaisia esteperusteita.

Varhaisessa saneerausmenettelyssä kieltojen kesto olisi aluksi kolme kuukautta ja sitä voitaisiin velallisen, selvittäjän tai velkojan hakemuksesta pidentää enintään 12 kuukaudeksi. Tässä ajassa otettaisiin huomioon myös mahdollisten väliaikaisten kieltojen kesto. Sinänsä saneerauksen edellytysten arviointi jo alkuvaiheessa voi toimia useiden velallisten tilanteissa, mutta kolme kuukautta ei ole aina riittävä aikaväli arvioida velallisen kokonaistilannetta ja sen kehitystä. Siinä mielessä 12 kuukauden enimmäismäärä on perusteltu. Tämä määräaika jätnevöittänee samalla myös saneerausohjelmaehdotuksen laatimisaikataulua, eli tavoitteena olisi myös ohjelman vahvistaminen kieltojen voimassa ollessa. Kieltojen määräajan pidennyspyynnöt, mahdolliset

velkojien tai velallisen kuulemiset sekä päätöksenteko aiheuttaa tuomioistuimessa lisätyötä nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Mikäli velallinen tulee maksukyvyttömäksi, selvittäjä voisi hakea varhaisen saneerausmenettelyn jatkamista perusmuotoisena saneerausmenettelynä maksukyvyttömyyden perusteella. Lisäedellytyksenä on, että viidennes velkojista tämän hyväksyy ja velallinen tähän suostuu. Jos selvittäjää ei ole määrätty hakemuksen voi tehdä velallinen. Vaikka tämä velkojien viidennestä koskeva vaatimus vastaa nykyisin yhteis- ja puoltohakemukselle asetettua velkojien vähimmäismäärää, se nostaa kuitenkin saneerausmenettelyn aloittamisen kynnyistä verrattuna tilanteeseen, jossa velallinen hakee suoraan perusmuotoista saneerausmenettelyä maksukyvyttömyyden perusteella. Siinä tilanteessa pelkästään kuullaan suurimpia velkojia eikä heidän hyväksyntänsä ole välttämätöntä. Ehdotettu muutos ei olisi siten omiaan helpottamaan saneerausmenettelyn aloittamista. Lisäksi se on uusi työvaihe tuomioistuimessa saneerausasiassa.

Selvittäjä

Selvittäjän kelpoisuuteen ehdotettu lisäys tehtävään soveltuvuudesta vastaa konkurssilaissa pesänhoitajalle asetettuja edellytyksiä ja on perusteltu. Selvittäjäksi esitetyn toimittama selvitys tai luettelo selvittäjän tehtävien hoitamisesta olisi tarpeen etenkin, jos selvittäjäksi esitetään henkilöä, joka ei ole kyseisessä tuomioistuimessa aiemmin hoitanut selvittäjän tehtäviä.

Mietinnössä on esitetty, että tuomioistuimella on mahdollisuus määrätä selvittäjä varhaisessa ja perusmuotoisessa saneerausmenettelyssä, vaikka velallinen tai velkojat eivät olisi sitä esittäneet. Tämä on erittäin perusteltua. Vahvistamiskelpoisen saneerausohjelman aikaansaamista edesauttaa puolueeton selvittäjä, joka neuvottelee velkojien ja velallisen kanssa ohjelman sisällöstä. Selvittäjä hoitaa myös tiedoksiannot ja muun yhteydenpidon asianosaisiin, mikä aiheuttaa isommissa saneerauksissa tuntevan työmäärän. Mietinnön mukaan selvittäjä on aina määrättävä varhaisessa saneerausmenettelyssä, jos ohjelmaa ollaan vahvistamassa lain 54 §:n nojalla. Tältä osin mietinnöstä ei ilmene, mikä tarve olisi selvittäjän määräämiseen vasta tässä vaiheessa. Sinänsä ehdotettu 54 §:n 1 momentin 1 kohta ja mietinnön perusteluosassa (s. 179-181) selostetut seikat ovat tulkinnanvaraisia ja tuomioistuimen työtä voi tässä tilanteessa helpottaa selvittäjän tekemä selvitystyö ja saneerausohjelmaehdotukseen tehdyt ehdotukset. Näin ollen selvittäjän määräämiselle on tarvetta.

Esityksen mukaan selvittäjän palkkion maksamisesta voivat selvittäjää yhteisessä lausumassaan vaatineet velkojat joutua maksuvelvollisiksi varhaisessa saneerausmenettelyssä. Tähän saakka selvittäjän palkkio on maksettu velallisen varoista. Tämä säännös voi aiheuttaa epäselvyyttä, koska mietinnön perusteluissa (s. 185) todetaan, että tavanomaisesti lausumassaan selvittäjää esittänyt velkoja ei joudu vastuuseen selvittäjän palkkiosta. Kun lakiin ehdotetaan muutoksia selvittäjän palkkiota koskevaan yrityksen saneerauksesta annetun lain 87 §:ään, olisiko tässä yhteydessä mahdollista tarkistaa säännöstä selvittäjän palkkion vahvistamisesta tuomioistuimessa (laki yrityksen

saneeruksesta 87 § 4) siten, että tuomioistuin voisi myös velvoittaa suorittamaan selvittäjän palkkion velallisen varoista.

Osakeyhtiö ja osuuskunta

Ehdotus siitä, että yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen sijaan hallitus voisi päättää saneerausmenettelyn hakemisesta on tarpeellinen. Kuten esityksessä todetaan, menettely vastaa päätöksentekoa konkurssiin hakeutumisessa ja tätä menettelytapaa voidaan pitää käytännössä nopeampana ja joustavampana.

Rekisterimerkinnät

Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden rekisteriin tehtävien merkintöjen osalta olisi tärkeää, että rekisterin muutokset ovat valmiita muutosten toteutuessa ja merkintöjen tekemiseen on kansliahenkilöstölle selkeät ohjeet.

Turtiainen Kari
Oulun käräjäoikeus - Lausunnon valmistelusta on vastannut käräjätuomari
Minna Leikas.